

LAUKA PÕHIKOOL

alustab uut õppeaastat

esmaspäeval, 3. septembril kell 9.00
Viskoosa õpilastele väljub koolibuss kell
8.30 bussijaamast. Heistes on koolibuss
8.50. Kõpu poolt tulijad saavad kooli
liinibussiga.

Pühapäeval 2. septembril algusega 12.00
Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses

pidulik koosviibimine neile, kes sel õppeaastal alustavad kooliteed.

Tulge koos perega. Laulab VAK-i lastekoor.
Käetud väike pidulaud. Lisainfo 5055732.

Kõrgessaare Algkooli (1961-1971) kokkutulek

21. juuli keskpäevaks kogunesid paljud endise
Kõrgessaare Alkooli õpilased ja sekka ka mõned
endised õpetajad Kõrgessaare mõisa parki, et olla
osaliseks Kõrgessaare Alkooli kokkutulekul.

Suure eeltöö oli teinud üks ettevõtmise algatajaid
Krista Luuk, kes oli kild killu haaval kogunud teavet
õpilaste nimekirjade, õpetajate ja palju muu kohta,
mis puudutas Kõrgessaare algkooli tegemisi
ajaperioodil 1961-1971. Tema töö tulemusena on
nüüd olemas klasside nimekirjad, õpetajate loetelu
ja päris paras hulk pildimaterjali. Arvestades seda,
et aega kooli toimimisest on möödunud juba
omajagu, oli kõige selle kokkutuleku eeltöö
tegemine väga mahukas töö, aga nagu Krista
ütles, et seda oli huvitav ja põnev teha.

Kokkusaamise päeval vaadati pargis ühiselt
slaidiprogrammi tollest ajaperioodist, meenutati
kooliaastaid. Elvi Tabor (tollal Kingsepp) rääkis
oma koolijuhli perioodist, mis oli küll suhteliselt
lühike, kuid siiski oli huvitav kuulata meenutusi
tollasest koolielust. Kauaaegne raamatukogu
juhataja Leida Pielbergi jutust tuli välja, et tol ajal
olid kool ja raamatukogu nagu üks ühine pere,
asuti ka ühes majas ja lapsi oli peale tunde ja ka
tunnivaheajadel pidevalt raamatuid lugemas.
Samas mängiti ka lauamänge, valmistati ette
näidendeid, eeskavasid, veedeti niisama aega.

Selle 10 tegutsemisaasta jooksul õppis
Kõrgessaare Alkoolis ligi sada last (nimekirjas
97), kokkutulekul osalesid umbes pooled.
Arvestades, et paljusid on elu Hiiumaalt kaugele
viinud oli kohaletulijate osakaal väga hea. Paljud,
sealhulgas allakirjutanu nägi mõnda oma klassi-
ja koolikaaslast üle mitmete aastakümnete. Oli palju
äratundmis- ja jällenägemisrõõmu ja meenutusi
oma ammusest kooliajast. Paar tundi pargis
mõõdusid kiiresti ja siis ajas vihmasadu meid
Valitsejamaja, kus oldi koos õhtupoolikuni.
Valitsejamaja oli paljudele kohaletulutele ka
lasteaias käimise kohaks, nii et jälle mälestused-
meenutused.

Ilus suvepäev oli koos endiste koolikaaslastega.
Ehk kunagi jälle...

Artur Valk

Kõrgessaare Alkooli õpilane 1966- 1970.

Lisainfot ja pildimaterjali Kõrgessaare Alkooli
kohta saab valla kodulehelt www.korgessaare.ee

Head inimesed

Kõrgessaare vallas on algatatud arengukava
muutmine. Tegevusi planeeritakse kuni aastani
2020.

Selleks, et kõik huvilised saaks kaasa rääkida valla
arengu kavandamisel on avalikustatud
„Kõrgessaare valla arengukava 2012 – 2020“
eelno. Eelnõuga saab tutvuda elektrooniliselt
Kõrgessaare valla kodulehel; paberkanalil
Kõrgessaare vallamaja kantseleis ning
Kõrgessaare raamatukogus, Lauka raamatukogus
ning Kõpu raamatukogus.

Ootame kirjalikke ettepanekuid arengukavasse
kuni 3. septembrini 2012 (kaasa arvatud) e-postile
kati@korgessaare.hiiumaa.ee või saata/tuua
Kõrgessaare Vallavalitsus, Kõpu tee 8,
Kõrgessaare.

Eelnimetatud e- postile võib saata kõiki küsimusi ja
tähelepanekuid, mis Teil seoses arengukavaga
tekivad.

„Kõrgessaare valla arengukava 2012 – 2012“
eelno avalik arutelu toimub 5. septembril 2012 kell
17.30 Kõrgessaare vallamajas.

Kõrgessaare vallavalikogu ja - valitsus

Laukal ja Kõrgessaares toimuvad trasside renoveerimistööd

Kõrgessaare aleviku veevärgi ja kanalisatsiooni
rekonstrueerimistööd teostab Tekton OÜ,
omanikujärelevalvet teostab Ramboll Eesti AS.
Tööde valmimise lõpptähtaeg on 31.05.2013.a.

Kõrgessaare aleviku projekti tegevustes on
planeeritud suurkaev-pumpla 13305
rekonstrueerimine, pumbajaama
hoone rekonstrueerimine, suurkaev pumpla 13306
rekonstrueerimine, aleviku tervikliku vesivarustuse
rekonstrueerimine ja laiendamine. Eesmärk on, et
kõik asula tarbijad saaks ühendatud
olmeveetorustikuga. Lisaks veel kanalisatsiooni
laiendamine ja rekonstrueerimine. Kuna
Kõrgessaare alevik asub põhjaveeliselt nõrgalt
kaitstud alal, siis projekti tulemina on eesmärk, et
on vähenenud heitvete põhjavette imbumise risk ja
sellega kaasnev reostuskoormus.

Lauka küla kanalisatsiooni pumpla, survetrassi
ja puhastusseadme rekonstrueerimistööd
teostab DAGOSan OÜ, omanikujärelevalvet
teostab P.P. Ehitusjärelevalve OÜ. Tööde
valmimise lõpptähtaeg on 31.05.2013.a.

Lauka küla kanalisatsioonipumpla ja
amortiseerunud roovepuhasti asendatakse uute
nõuetekohaste ning kaasaegsete pumpla ja
roovepuhastiga. Rekonstrueeritavat pumplat ja
puhastusseadet ühendava malmtorudest trassi
asemel tehakse tänapäevane survetrass
pikkusega 577 meetrit. Uue trassi rajamisega
vältitakse olemasoleva trassi amortiseerumisest
tulenevaid riske (ummistused, lekked). Soetatakse-
paigaldatakse uus puhastusseade.

SA KIK 13.12.11 otsuse kohaselt toetati
Kõrgessaare aleviku veevärgi ja kanalisatsiooni
rekonstrueerimise ja Lauka küla kanalisatsiooni
pumpla, survetrassi ja puhastusseadme
rekonstrueerimise projekte kokku summas 1,04
miljoni euroga.

SÜNDIS UUS VALLAKODANIK

HELINA MÄESALU

Õnnitleme augustikuu
eakaid sünnipäevalapsi ja
juubilare!

**SELMA KARJAMAA
AUGUST MARKUS
ILSE JÕELEHT
HEINO KALLAS
ARKADI KIRSS
ILME TREISALT
AIVAR MÄETAGAS
TÕNU KATTEL**

Kõrgessaare vald 20

Sünnipäev
Sünnipäev tähistamiseks on valla
vanimad õhuväe ja maaväe
Lauka vallale
sellel kohtal,
et 10. septembril 1992 kindlalt
Lauka valla valdusele
ning Lauka valla
tähtselt omavalitsuslike
haldusüksuste ühendamiseks,
teeti vabariigi
menetuskogu
veinimeetritega
A. S. S. S. S. S.

10. septembril 1992 taastati Kõrgessaare
valla staatus. Seega möödub tänava
sellest 20 aastat.

Minul oleks heameel, kui igast külast
keegi saadaks foto külaelu 2012. aasta
sündmustest, inimestest, kohtadest. Kui
kõik külad ja alevik saadavad kasvõi ühe
pildi, saaksime kokku 59 fotot, mis
annaks huvitava ülevaate koduvalla
tänaest päevast. Selle saaksime üles
panna valla kodulehele, kus igäihel
võimalus piltidega tutvuda.
Kui minu ettepanek teile meeldib, siis
ootan fotosid 3.septembriks aadressil
luisa@korgessaare.hiiumaa.ee
Lugupidamisega

Ludmilla Träder
Vallasekretär

Vallavalitsuse istungid

9. AUGUST

Hooldajatoetuse maksmine.

Lubada välja maksta augustikuu hooldajatoetus 18 isiku hooldajale summas 317 eurot.

Raha eraldamine omafinantseerimise fondist.

Eraldada omafinantseerimise fondist 300 eurot Kõpu külaade päevade projektide kaasfinantseeringuks.

30. JUULI

Katastriüksuse lähiaadressi muutmise.

Muuta Kalana külas asuva Lodja kinnistu senine lähiaadress ja määrata uueks lähiaadressiks Neitsisääre.

Katastriüksuse sihtotstarbe muutmise.

Muuta Mägipe küla Indreku kinnistu senine sihtotstarve riigikaitsemaaks uueks sihtotstarbeks sotsiaalmaa ühiskondlike ehitiste maa.

Toimetulekutoetus.

Lubada välja maksta juulikuu toimetulekutoetus 9 taotlejale summas 1061 eurot ja 44 senti.

Riigihange 135933.

Tunnistada edukaks P.P. Ehitusjärelevalve OÜ ning osahing P.P.EHITUS ühispakkumus summas 9840 eurot (koos käibemaksuga) kui madalaima kogumaksumusega pakkumus Lauka küla kanalisatsiooni pumpla, survetrassi ja puhastusseadme rekonstrueerimisel omanikujärelevalve teenuste toostamiseks.

Projekteerimistingimuste väljastamine elektrivarustuse rajamiseks.

Väljastada projekteerimistingimused Pihla küla Juhani maaüksuse elektrivarustuse rajamiseks.

Kirjaliku nõusoleku väljastamine puurkaevu rajamiseks. Väljastada kirjalik nõusolek puurkaevu rajamiseks Kiduspe küla Taganurme maaüksusel.

Ehitusloa väljastamine.

Väljastada ehitusloa hoonete (suvila ja saun) püstitamiseks Luidja küla Madise maaüksusele.

Väljastada ehitusloa abihoonete püstitamiseks Kiduspe küla Tooma maaüksusele

Väljastada ehitusloa suvila püstitamiseks Kalana küla Neitsisääre maaüksusele

Ehitise kasutusloa väljastamine.

Väljastada kasutusloa korterelamu rekonstrueerimisel Lauka küla Käina tee 14 maaüksusel.

Väljastada kasutusloa elamu püstitamisel Paope küla Tulika maaüksusel.

Euroopa Liidu toiduabi jagamine puudustkannatavatele isikutele

1. 24. juulil 2012 saabunud Euroopa Liidu toiduabi jagatakse Kõrgessaare vallas enim puudust kannatavatele isikutele järgnevalt:

- 1.1 toimetulekutoetusesaajad;
- 1.2 töötud;
- 1.3 üksikvanemaga pered;
- 1.4 paljulapselised pered;
- 1.5 töövõimetuspensionärid;
- 1.6 ajutiste toimetulekuraskustega isikud;
- 1.7 puudega inimesed;
- 1.8 vähekindlustatud üksikud pensionärid;
- 1.9 isikud, kellele osutatakse vältimatult sotsiaalabi.

2. Ühe inimese kohta on ette nähtud:

- makarone 7 kg, riisi 10 kg ja kaerahelbed 8 kg.
3. Toiduabi jagab ja jagamise üle peab arvestust lastekaitse- ja peretöõspetsialist Larissa Babõnina.
4. Korraldus rakendatakse teatavastegemisest

Detailplaneeringute teated

Kõrgessaare Vallavalitsuse 30.juuli 2012 korraldusega nr 163 algatati Kõrgessaare sadama ja sadama lähipiirkonna maa-ala detailplaneering. Detailplaneeringu koostamise eesmärkideks on Kõrgessaare sadama laiendamine, sadamat piirava maa-ala maaüksuste piiride määramine ning ehitusõiguse määramine ja taristu planeerimine tehnoporti rajamiseks.

Kõrgessaare Vallavalitsuse 30.juuli 2012 korraldusega nr 164 kehtestati Kiduspe küla Laasiniidi maaüksuse detailplaneering vastavalt DAGOpen OÜ Projektbüroo tööle nr 12-24. Detailplaneering näeb ette olemasoleva maaüksuse jaotamise ning ehitusõiguse määramise elamu ja abihoonete püstitamiseks. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku perioodil ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Kõrgessaare Vallavalitsuse 30.juuli 2012 korraldusega nr 165 kehtestati Paope küla Luigela ja Luigeranna maaüksuste detailplaneering vastavalt Matto MKB OÜ tööle nr MB11_DP02. Detailplaneering määrab maaüksuste piirid ning ehitusõiguse elamu ja abihoonete püstitamiseks. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku perioodil ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Kõrgessaare Vallavalitsuse 30.juuli 2012 korraldusega nr 166 kehtestati Kiduspe küla Meretooma maaüksuse detailplaneering vastavalt DAGOpen OÜ Projektbüroo tööle nr 12-01. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on krundi ehitusõiguse määramine elamu ja abihoonete püstitamiseks. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku perioodil ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Kõrgessaare Vallavalitsuse 30.juuli 2012 korraldusega nr 167 kehtestati Kõrgessaare aleviku Nõmmemärga tee 15 maaüksuse detailplaneering vastavalt Matto MKB OÜ tööle nr MB12_DP03. Detailplaneering määrab krundi ehitusõiguse elamu ja abihoonete püstitamiseks. Planeering on kooskõlastatud naaberkiinnistu omanikega ning avalikku väljapanekut ning arutelu ei korraldatud

Euroopa Liidu toiduabi

Teisipäeval, 24. juulil saabus esimene osa Euroopa toiduabi ka Kõrgessaare valda: kaerahelbed, makarone ja riisi.

Toiduabi on mõeldud toimetulekutoetust saavatele peredele, töötutele, üksikvanemaga peredele, paljulapseliste peredele, töövõimetuspensionäridele, ajutiste toimetulekuraskustega isikutele, vähekindlustatud üksikutele pensionäridele ja puudega inimestele.

Toiduabi jagamisega tegeleb Larissa Babõnina.

Toiduabi jagamine toimub Kõrgessaare vallamajas

21 augustil (teisipäeval) kella 13.00- 16.00
22 augustil (kolmapäeval) kella 13.00- 15.00

Telefon 4622493 või 5064565.

Suvepäevad Käsmsus

Sel aastal toimusid 3-5 juulini erivajadustega inimeste VIII üle-eestilised suvepäevad Käsmsus Lainela puhkekülas, millest võtsid osa Kõrgessaare puuetega noorteklubi Vikerkaar ja Kärda tegevustoa noored. Enne suvepäevadele minekut toimusid õppepäevad erinevates käelistes tehnikates meenete valmistamiseks (käsitöösebid ja fimotehnikas ehted) korraldajale ja sõpradele kinkimiseks, õmmeldi suvepäevadest osalejatele, Hiiu- ja seltskonna eristamiseks, riidest peakatted ja kaelasallid ning õpiti selgeks ergutav-tantsuline eeskava suvepäevadel esitamiseks.

Kolme suvepäeva jooksul toimusid õpitoad meenete valmistamiseks ning iga asutuse meeskond valmistas ette nn olümpiamänguteemalise eeskava teistele osalejatele esitamiseks. Meie valisime oma eeskava teemaks „sport ja puhkus käsikäes“, osalesime meenete tegemise töötoas, nautisime kaunist loodust, sisustasime oma vaba aega sportmängudega, tundisime rõõmu sõpradega veedetud ühisest ajast. 2013 aastal toimuvad erivajadustega inimeste suvepäevad Otepääl.

Suvepäevad innustavad meid uutele tegemistele ja mõtetele, kohtutakse vanade tuttavatega ja saadakse juurde uusi sõpru. Suvepäevadest osalemine sai teoks tänu Kohaliku Omaalgatuse Programmist rahastust saanud projektile „Koos läbi ühiste tegevuste“.

Projektjuht
Liisi Aron

Lauka Päevakeskuse TEATED

29.augustil kell 13.00 Lauka seltsimajas eakate ja noorte koosviibimine: õnnitleme sünnipäevalapsi. Transport: 12.30 Pihla, Roots; 12.45 Viskoosa

11.septembril alates kell 8.00 JUUKSUR, eelnev registr. Sirje Vaku telef. 4631297; 56662317

Vallaametnike puhkused

Vallasekretär Ludmilla Träder kuni 23.08.
Maanõunik Kalle Viin kuni 23.08.
Vallavanem Jaanus Valk kuni 26.08.
Raamatupidaja Kulla Nabbi kuni 31.08.
Lastekaitse- ja peretöõspetsialist Larissa Babõnina 22.08. – 09.09.
Sotsiaalõunik Linda Kiivit 10. – 23.09.
Abivallavanem Katrin Sarapu 10. – 19.09.
Asjaajaja Maire Tümpuu 10. – 16.09.

Vallavolikogu õigusaktide eelnõud, vastuvõetud vallavalitsuse korraldused ja määrused ning vallavolikogu otsused ja määrused on avalikustatud valla kodulehel www.korgessaare.ee

KÕRGESSAARE VALLA TEATAJA

Omaavalitsuse infoleht
Toimetaja Tarvo Malk
Telefon: 4622487; 5200908
e-mail: tarvomalk@gmail.com

Teade

Leitud võtmekimp Kõrgessaare jõe silla pingilt (5 võtit). Kätte saab vallamajast

Sõnal on jõud ja sõnal on vägi...

Ja üldse, nii nagu on meie tahe, nii sündigu, sedasi ma oma külade rahvale teatasin, kui eelmisel aastal Kurisu Ado Ellen Isabella-Napi korraldatud külade päevalt kitsenahaga (see on see külade päeva teatepulk, mis järgmisele ohvrile edasi antakse) naasis. Säh sulle siis! Keerutasime nõutult igaüks omaette pöidlaid augustist jaanuarini, siis otsustasime pead kokku panna, kuidas kaelasadanud ülesandega väärikalt toime tulla. Seda kõike, mis me välja haudusime, oli võimalik 11. augustil Heigi, Kurisu ja Metsaküla külaledes näha ja kogeda.

Loomulikult valisime peopaigaks oma kandi kõige ilusama mõeldava koha, neeluaugu juures oleva Sepa talu heinamaa, ja tegime kõik, et kogu Kurisu karstiajala natuke põhjalikumalt külalistele tutvustada. Nii sai püstitud ilmastikukindel püsi-fotonäitus Suur-Kurisu juurde. Teiste hulgas on seal pilte suurveest, mida suvekülalised muidu kunagi ei näeks. Tõesõna, siin on siis kõik vee all!

Need, kes ennast kenasti Suur-Kurisu kurvis registratuurineidude juures kirja panid, said allkirja vastu infovoldiku meie külade kohta ja neeluaugu-legendist laenatud juuksepaela, mida võis siduda oma soovi kohaselt kuhu iganes. Siis, umbes (sest kogu meie päevakava kulges umbkaudse aja järgi, pealegi elab peaaegu iga meie talu omaette ajavööndis) kell kolm päeval ütlesin mina, Heigi Nigu Wilhemina kogu külarahva nimel kõigile tere tulemast ja selgitasin ka, miks oli meie külade päeva teemaks „Sõna vägi“: meie külades nimelt on läbi aegade olnud selliseid... sõnajärgi tegelasi nagu nõia-Mats või Ussikuningas või mina.

Siis me arutasime natuke aega Sülla Alfrediga, kuidas kõik tema lapse- ja nooruspõlves Kurisu külas oli ja pärast ma tutvustasin rahvale ehtsast nõida, Viktoria Betlemma, kellega soovijad hiljem võisid nelja silma all vestelda. Kasutas juhust, kes kasutas, aga peamine õpetus tema poolt puudutas inimese sisemist julgust jääda iseendaks välisele vastupidisele survele vaatamata.

Üritus jätkus paaritunnise jalutamise- või töötubades viibimise ajaga. Kõigis kolmes külas olid teede ääres infotahvlid nii allesolevate kui

ka juba kadunud talude kohta, kirjutasime neile toredamaid teabekilde, mida arvasime külalistel olevat ehk huvitav lugeda. Nende nupukeste põhjal said külades jalutajad lahendada ka ristsõna, kes viitsis muidugi, kohustuslik ei olnud. Pisikesi näituselaudasid oli meil siin-seal, kõik ikka meie oma küladega seotud: meie naiste käsitööd või vanad mänguasjad või diplomid-aukirjad jne. Kurisu Matsel ja Kurisu Selja taludes olid avatud külakohvikud, mis osutusid sama populaarseteks kui eelmisel aastal Isabellas üks koduõue kohvik. Platsi populaarseimaks nurgaks oli lastenurk: suured heinakotid suurte heinarullide vahel osutusid ägedaimaks batuudiks!

Pärast me veel tegime meie külade meestega viktoriini (Aivo oli pärast väga pahane, et kunstnik Aarne Miikmaa Heigi-juuri ära ei arvanud), teatevõistlust, mehed mängisid pallimängu erinevate abivahenditega (minu kühlvist jäid järele vaid killud!) ja naised said võidu panne pesta (tasavägise võistluse võitis seekord Kulla). Siis Lauka eakad tantsisid ja meie külade 8 naist ja 1 suvekülalised mees laulsid (natuke läks metsa, aga mis siis) ning Kurisu juurtega Kaupo Tartu võttis lõõritamise-järje lõpuks üle.

Loojakul süttisid ümber Kurisu neeluaugu tõrvikud, kõlas „Ukuaru valss“ ning, olles eelnevalt soovinud kõigile õnne, rõõmu ja hingerahu, andsin ma kitsenaha järgmisele külale üle: aasta pärast on „vastuvaidlematu kohustus“ piirkonna külasisid võõrustada Lauka külal.

Mina, Heigi Nigu Wilhemina avaldan siinkohal veel kiitust ja tänu kõigile, kes külade päeva korraldamisest ühel või teisel moel osa võtsid, eriti Pärdi, Nigu, Sülla, Kurisu-Matse, Koplitee, Ado Nurga ja Selja talude rahvale. Jäägu see ühtsustunne, mis meie külades viimaste kuudega tekkis, kestma! Nii on meie tahe ja nii sündigu! Aga Elleni alumniinimist moosikeetmise pott leidku heaga tee koju tagasi või keegi saab kannatama hirmsat...(vt pealkirja)!

H.N.W, kolmeharulise luuaga nõid

Küladepäeva juht ja üks organiseerijatest, nõid Heigi Nigu Wilhemina. (Foto: Tarvo Malk)

Põnevaid fakte Kurisu, Heigi ja Metsaküla ajaloo

*1937. aastal juhendas Reigi kiriku noorterühmitse juures töötavat 25-liikmelist laulukoori 15-aastane neiu Magda Koit, tollase Kõrgessaare vallavanema Jüri Koidu tütar (Heigi küla Pandi talu).

*Heigi külast Matse talust oli pärit Hiiumaa tuntuim naisprohvett Viuu Junnmann.

*Kurisu külas oli kolm Laggandi talu ja kaks Ado talu, Heigi külas kolm Karjamaa talu ja kaks Matse talu.

*Nurga koha sai endale Karl Nigul võitlemise eest Vabadussõjas.

*Jaagu talus Kurisu külas elas oma vanemate ja vendadega Margus Kappeli isa Johannes Kappel.

*Vahepõllu Karla (Hiiumaa muusiku Kaupo Tartu vanaisa) oli piirkonna kaevumeister.

*Metsaküla maadelt Raiesmaa talu karjamaalt Vareseja lähedalt leidis ajaloolane Eerik Laid 1923. aastal Hiiumaa kohta haruldase 20 augulise kivi, mis võis olla kultuskivi (augud olnud tehislukud).

Tegelikult on ka üks värskel olümpiavõitja justkui otsapidi meie mees! :)

Kõrgessaare vald õnnitleb Heiki Nabit Londoni olümpiamängudel kreeka-romaa maadluse raskekaalus võidetud hõbemedali puhul!

Uus külapäevaliste rekord

Kõpu külade päev lõi tänava uue osalejaterekordi – kokku pani end Suurerannas peetud üheteistkümnendal külade päeval kirja 629 inimest. Võrdluseks, et esimesel Kõpu külade päeval 2002. aastal oli 109 osalejat.

Kõrgessaare vallavanem Jaanus Valk ütles, et Kõpu külade päeva puhul on tegemist juba väga tõsise traditsiooniga, mis toob kõplased kodusaarele kokku kogu maailmast: „See tekitab uhkustunnet oma päritolu üle ja loob ühtsustunde kohalike ja mujal elavate kõplaste vahel,“ lisas vallavanem.

Poolsaare 24 küla esindajana registreerus seekord 501, külalistena veel 128 inimest. Kõige rohkem, 80 osalejat sai kirja korraldajaküla Suureranna, järgnesid Kõpu küla 44 ja Ülendi küla 41 esindajaga. Esindajata jäi vaid üks küla.

Peolisi oli rohkemgi: esinejad, toitlustajad ja vigurisaagijad ja ilmselt oli veel neid, kes end registreerimislehtedele ei jäädvustanud. Varasem rekord, 610 külalist oli pärit üheksandalt Puskis peetud Kõpu poolsaare külade päevalt.

Nagu igaal aastal, jäi korraldajakülale küladepäevast mälestuseks ühisjõududega korda tehtud avar lipumastiga peoplats ning peo korraldamise käigus saadud uued sõbrad-

Ka profifotograaf Meeli Küttim (vasakul) on oma Kõpu juured üles leidnud ja veedab suure osa aastast Hirmustes. 11 külade päeval pani ta Kõpu gepsumängu auhinnaks välja ühe oma fotodest, millel tema koduvärv. (Foto: Harda Roosna)

tuttavad. Jaago talu perenaine Linda Kark, kes eluaeg Suurerannas elanud, rääkis, kuidas ta üllatusega avastas, et nende külas on koguni 30 peret, kes tublid ja tegusad. „Varem ei teadnud ma küla uusasukatkest eriti midagi,“ ütles ta. Tiiu Laur on isa poolt pärit Suureranna külast. Koos abikaasa Indrekuga rajasid nad mõned aastad tagasi sinna suvekodu. Laur ütles, et nüüd tunneb ja tervitab ta paljusid toredaid naabreid, keda enne oma õuedes küll toimetamas nägi, kuid kelle nimesidki ei teadnud.

Kõpu poolsaarel on juba mitu küla, mille elanike arv suvekodude omanike, aga ka uute püsielanike arvelt kasvanud: Kalana, Kiduspe, Hirmuste, Luidja, Suureranna. Vallavanem kinnitas, et oma kaudne mõju on selles kindlasti ka külade päeval, mille algatasid Kõpu kooli õpetajat Lea Põlluste ja Svetlana Reinmets.

Harda Roosna
harda.roosna@hiuileht.ee

Kõpus näidatakse taas kino

MTÜ Suvekool näitas augusti esimesel laupäeval Kõpu rahvamajas filmi „Polli päevikud“. Filmiseansile tulnud 35 vaataja seas oli neid, kes veel mäletasid pühapäeva pärastlõunaseid kinoseansse Kõpu kultuurimajas. Svetlana Reinmets oletas, et viimati toimusid need seal 1986. aastal, mõni teine, et aastal 1984. Hiljem näidati mõnda aega ka videoid, kuid kino kadus kohalikust kultuuri templist peaaegu veerand sajandiks.

Hiiu Leht

1. septembril kell 20.00 linastub Kõpu rahvamajas Sulev Keeduse "Georgica"

Muljeid Urumarja noortelaagrist

Kenet Vaino:

Me läksime kell 7 hommikul Tervisemaja ette ja siis hakkasime sadamasse sõitma. Kui Rohukülla jõudsim, siis ootas meid seal buss, mis viis meid Urumarja laagrisse. Päeval mängisime seal igasuguseid mänge. Neist kõige lahedam oli pesapall. Meile korraldati võistlusi igasugustes mängudes. Mina võitsin oma rühma jooksus esimese koha ja korvpallis 18 sekundiga tegin kolm korviset ja võitsin ka selle võistluse. Mul oli laagris väga tore ja sain palju sõpru.

Janeli Liivak:

13. juulil sõitsime Urumarja noortelaagrisse. Kui kohale jõudsim, paistis päike. Meid oli toas viis. 3-4 päeva olid ilusad ilmad, ülejäänutel päevadel sadas. Vesi oli alati soe. Diskod olid lahedad. Igal õhtul oli üritus, nt moeshow. Ja iga päev kl 18.00 algasid sportlikud mängud. Mul oli natuke kurb lahkuda, kuna olin saanud nii palju sõpru, keda ma võib olla kunagi enam ei näe. Nii et muljed on head ja võib-olla lähen tagasi.

Teele Reitav:

Kirjutun Urumarja laagrist, mis asub Pärnumaal ja kus ma olin kaheksa päeva. Elasin viiekesi ja toas olid kõik tuttavad tüdrukud. Õues toimusid väga huvitavad mängud. Veel saime mingisuguse kile pealt liugu lasta - see oli väga-väga äge! Laagris toimusid ka erinevad võistlused. Minu lemmikud olid lauluvõistlus ja playback show.

Meie rühma õpetaja nimi oli Maarja. Meil oli nn suurte tüdrukute rühm. Meiega ühes vahetuses olid ka „Caroliina“ tantsustuudio tüdrukud Tallinnast ja nemad tantsisid meile päris palju huvitavaid tantsu. Mina ja minu sõbranna saime nendega sõpradeks ja olime nende fännid.

Minu esimene laagri kogemus oli meeldiv, soovitan kõikidele sõpradele!

Mark Rako:

Mulle meeldis olla Urumarja laagris, sest seal oli palju mänge ja igasugust muud tegevust (ujumine, võistlused ja disko). Minu õpetaja nimi oli Mario, keda me kutsusime Super Marioks. Toit oli laagris maitsev. Saime käia ka puhvetis. Laager oli lõbus!

Kõrgessaare VAK Noortekeskuse tegemistest

Uus hooaeg piilub juba tasakesi aknast sisse! Alles me meisterdasime jõululaadaks ehteid, piparkooke ja kooke. Käisime laadal ja tegime ise jõululaada- ja kohviku. Kastsime liuvälja, uisutasime ja rookisime lund! Pidasime sõbrapäeva. Osalesime 4 kuud kestnud projektis „Noorus on IN“. Maskeerusime nõidadeks ja volberdasime Ninametsas. Veetsime tegusa Euroopa päeva Emmaste ANKis. Osalesime Hiiumaa koolinoorte moeshow'l "Haaknöel". Sõitsime rattarallit ja lustisime Lastekaitsepäeval! Suvi on olnud minu jaoks tõine, tänu heale projektile "Kaasaeg Noortekeskusesse" õnnestus saada Hiiu Maavalitsuse ANK projektikonkursilt Noortekasse uued vahendid ning sisustuse-riietekapp, kummut, diivan, suur televiisor, lauajalgball ning 3 XBOX 360 mängu.

Augusti teisel nädalal pidasime Noortekeskuse sünnipäevanädalat ning panime uued vahendid proovile. Toimus filmipäev, lauajalgballi turniir, XBOXi tansu- ning bowlingu võistlus ning nädala lõpetasime tüdrukute valmistatud tordi söömisega.

Noortekeskuse riietepapist saab laenutada stiilipidudeks kostüüme. 16-18 august toimus Hiiumaa Noortekeskuste ühine suvelaager Ristnas.

Viskoosa noored lauajalgballi mängimas. (Foto: Kairi Zolotova)

Sügis toob kaasa traditsioonilised ja uued üritused ning projektid.

Kõrgessaare VAK Noortekeskus, Tööstuse tee 16, on avatud esmaspäeval ja kolmapäeval kell 9.00-15.00 ning teisipäeval, neljapäeval ja reedel kell 14.00-20.00. Kõik noored ja nooremeelsed on alati oodatud, samuti Teie ideed, mille me koos saame võimalusel ellu viia! Meie tegemisi saab jälgida ka aadressilt

www.facebook.com/korgessaare.noortekeskus

Kairi Zolotova

Kõrgessaare valla noorsootöötaja

Reigi kiriku ajaloo

Iseseisev Reigi kogudus ja kihelkond moodustati endistele Käina ja Pühalepa kihelkondade aladele 1627. aastal samanimelise küla rannal oleva kabeli juurde. Suure osa piirkonna elanikkonnast moodustasid rootslased, kes olid tulnud Põhja-Hiiumaale hiljemalt 14. sajandil. Neilt on Reigi, mis tõlkes tähendab „suitsu“ (vn. Roykell, Roicks, Röeke), saanud ka oma nime. Esimeseks Reigi koguduse õpetajaks määrati kirjandusestki tuntuks saanud Paul Andreas Lempelius (A. Kallas "Reigi õpetaja"), kes pidas teenistusi nii rootsi kui ka eesti keeles

1690. aastal valminud puukirik ehitati juba eestlaste ja rootslaste elupaikade piirialal olevale künkale Pihla külas.

Siinset rootslaste kogukonda tabas 1781. aastal ränga hoobina kodudest väljatõstmine ja ümberasustamine Lõuna – Ukrainasse. Tühjaksjäänud taludesse toodi uue mõisniku-maaomaniku poolt elama eestlased. Ka koguduse enamuse moodustasid sellest ajast alates eestlased.

Reigi praegune Jeesuse kirik sai valmis 1802. aastal ning pühitseti sama aasta 24. augustil. Kuigi eelmine pühakoda oli vanaks ja väikeseks jäänud, põhjustas kivikiriku otsest ehitust traagiline sündmus: kohaliku mõisniku Otto Reinhold Ludvig von Ungern- Sternbergi vanema poja Otto Dietrich Gustavi enesetapp (haud kiriku peakuse lähedal). Kiriku seost suguvõsaga meenutab perekonna vapp läänesisepääsu kohal ning vapiilile lillia kujuga tuulelipp torni tipus.

Muinastuledeöö 25. augustil

Muinastulede ööl süüdatakse lõkkes päikseloojangul, Eestis kell 21.30. Üleskutse eesmärgiks on süüdata nii palju tulesid, et igas mereäärse kohas oleks näha vähemalt kahte tuld. Kui Sul on võimalus, süüta ka enda küünal, tõrvik või lõke, et teistele endast märku anda. Tule ise, kutsu lähedased ja sõbrad kaasa,

19. sajandi alguses 370-le kirikulisele mõeldud pühakoda sai valge, avar ja õhurikas.

Põrandaplaatidena võib paekivi kõrval näha kohaliku telliselõvi toodangut. Märkimisväärseina tõrkavad silma tekstiga tahvlid idaseinal kahel pool altarit. Need on kiriku ehitust dokumenteerivad ja tegijale tänu osutavad isikunimedega tekstid nii eesti kui saksa keeles.

Suurem remont viidi kirikus läbi 1899 aastal. Siis muudeti ka altari kujundust. Senised ülestikku asetsenud altaripildid "Kolgata" ja "Püha õhtusõmmaag" paigutati külgseintele. Uueks altarimaaliks seati "Kristus Ketsemani aias".

20. sajandi sõjad ja poliitilised kriisid on õnnekombel kirikut säästnud ja toimivana hoidnud. Nii on täitunud kiriku seinal olev soov "Olgo Jehowa meie Jumal meiega nenda kui ta meie wannematega olnud".

Laupäeval 25. augustil tähistab EELK Reigi Jeesuse Kogudus oma kirikuhoone 210. ja koguduse asutamise 385. aastapäeva.

Kl 12.00 aastapäeva missa – jutlustab praost Veiko Vihuri, kaasa teenib Pühalepa koguduse naiskoor "Anna." Järgneb kohvilaud.

Kl 18.00 kirikukontsert – esinevad Riivo Kallasmaa (oboe), Leonora Palu (flööt), Rene Sepalaan (fagott), Ele Sonn (klavessiin). Kavas tuntud barokiaja meloodiad J.S.Bachi, G.F.Händeli ja A.Vivaldi loomingust. Sisepääs prii.

Anna oma lõkkest ka teistele teada!

<http://www.muinastuled.ee/tule-mere-aarde/teata-lokkest>

Sul on võimalus oma lõkke asukoht meie ühisele veebikaardile kanda. Lisaks teata oma kontaktandmed, kirjelda oma mereäärset üritust, vasta mõnele küsimusele ja peale seda näed oma lõket kohe ka kaardil, teistega koos.

<http://www.muinastuled.ee>

Pilte juulikuus Kõrgessaare mõisapargis toimunud üritustest

Hiiu Folk 2012 Kõrgessaares

Naksitrallide etendus (Fotod: Katrin Laan)